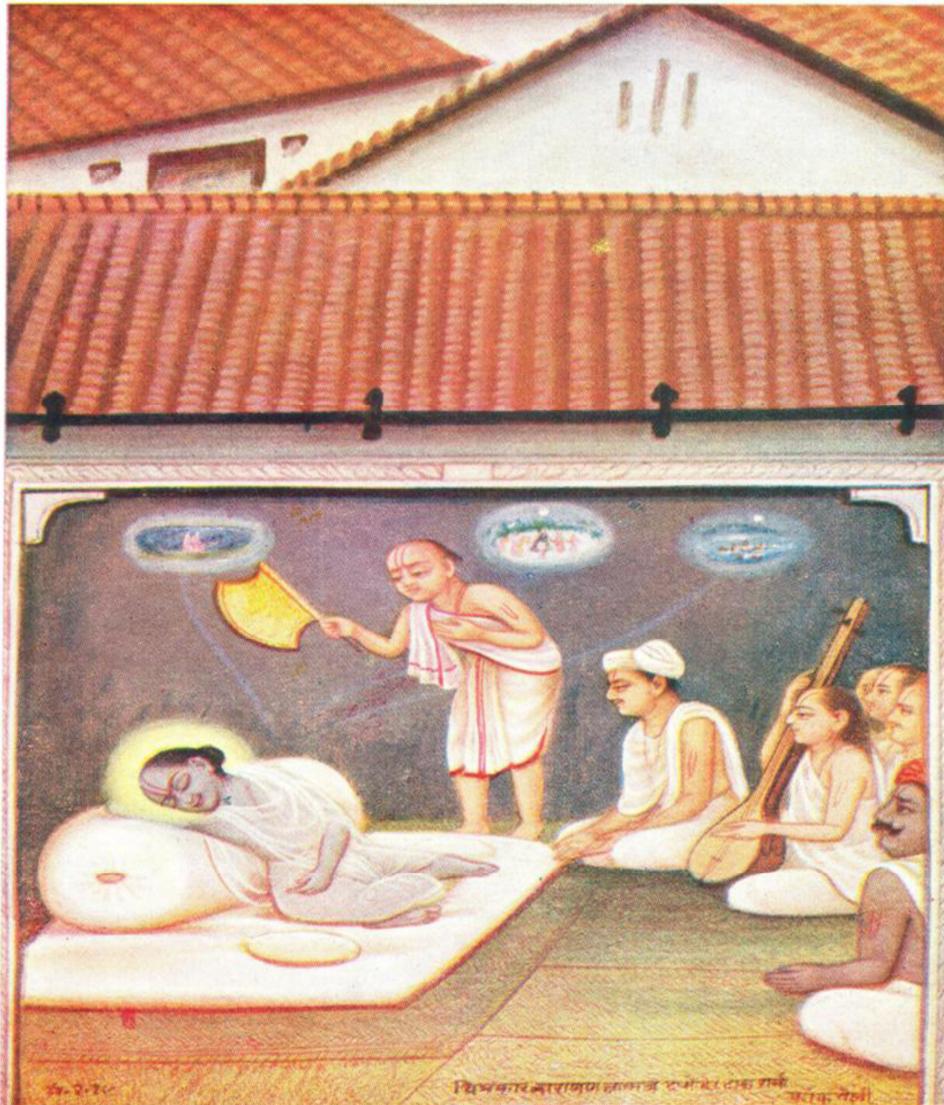

આંતરરાષ્ટ્રીય પુષ્ટિભાર્યા પૈણવ પરિષદ

વિરહાનુભવેકાર્થસર્વત્યાગોપદેશકાય નમ:

47

૪૭-વિરહાનુભવેકાર્થસર્વત્યાગોપદેશક:

વિરહના અનુભવ માટે સર્વસ્વનો ત્યાગ કરવાનો શ્રીઆચાર્યજી ઉપદેશ આપે છે.

અર્થ - ચરિત્ર - સંગતિ :

સંયોગાત્મક અને વિપ્રયોગાત્મક એ રીતે રસનું સ્વરૂપ દ્વિદ્વલાત્મક છે. શ્રીઆચાર્યજી નિજજીવને રાસલીલાની કથાદ્વારા સંયોગરસનું અને સર્વ ત્યાગના ઉપદેશ દ્વારા વિપ્રયોગ રસનું એ રીતે પૂર્ખીદાન કરે છે. સર્વત્યાગનો ઉપદેશ વિપ્રયોગ રસની પ્રાપ્તિ માટે છે. કેવળ ભગવદ રસના અનુભવ સિવાય આપશ્રીનો બીજો કોઈ અભિપ્રાય નથી. આવો ઉચ્ચતર ઉપદેશ આપ કેવળ વાણીજદ્વારા નહીં, પરંતુ બાધ્યાંભ્યાંતર વિપ્રયોગ અવસ્થાનો અનુભવ, આપશ્રીના સ્વરૂપમાં ચરિત્રોથી ભક્તોને કરાવે છે. કેવળ ધોતી ઉપરાણા ધારણા કરવા, ખલ્લા ચરણારવિનંદે પૃથ્વી પરિક્રમા કરવી, ગૃહસ્થાશ્રમમાં હોવા છતાં પોતાના સ્થાનમાં ત્યાગ પૂર્વક નિવાસ આદિ ત્યાગાત્મક ચરિત્રોથી ભાઘ્ય વિપ્રયોગનાં દર્શન કરાવે છે. આંતર વિરહનાં દર્શન પરમાનંદદાસ આદિ સ્વકિય અંતરંગજીવને કરાયાં છે. આપશ્રી જ્યારે અડેલથી વજમાં પદ્ધારતાં પરમાનંદદાસને ધેર કન્નોજમાં બીરાજતા હૃતા ત્યારે આપે આજ્ઞા કરી કે કંઈ ભગવદ યશનું વાર્ણન કરો:- પરમાનંદદાસશ્રીએ ગાયું કે -

હરિ ! તેરી લીલાકી સુધી આવૈ |

કમલનયન મનમોહન મૂરતિ કો મન મન ચિત્ર બનાવૈ |

એકથાર જાહિ મિલત મયા કરી સો કેસે અસરાવૈ |

મુખ મુસકાનિ બંક અવલોકનિ ચાલ મનોહર ભાવૈ ||

કખહુંક નિખિદ તિમિર આલિંગત કખહુંક પિકસુર ગાવૈ |

કખહુંક સંખ્યમ કવાસિ-કવાસિ કહું સંગાઉનિ ધાવૈ |

કખહુંક નૈન મુંદિ અંતરગત મનિમાલા પહિરાવૈ |

પરમાનંદ પ્રભુ શ્યામ દ્યાન કરી એસે વિરહ ગવાવૈ ||

આ પદ સાંભળતાંજ શ્રીઆચાર્યજીને મર્દા આવી અને આપશ્રી લીલારસમાં મગ્ન શાઈ ગયાં. આ આપશ્રીનું આંતર વિરહ સ્વરૂપનું વાર્ણન છે. આ રીતે આપશ્રી પોતાના સ્વરૂપમાં વિપ્રયોગ બંને રસનો અનુભવ કરાવી નિજજીવને ઉપદેશ આપે છે. આ નામ “ચૈશ્વર્ય-ધર્મ”સ્યક છે.

ચિત્ર - પરિચય :

પરમાનંદદાસ કિર્તન કરે છે અને શ્રીઆચાર્યજી મૂર્ખાંગસ્ત અવસ્થામાં લીલારસનો અનુભવ કરે છે.

નામ - સંગતિ :

આ રીતે ઉલ્લય દલાત્મક પુષ્ટિભાક્તિ રસનો ઉપદેશ આપશ્રી નિજજીવને આપે છે. પરંતુ ભક્તોને આ ભક્તિના આચારનું જ્ઞાન ન હોય તો આ ફલાત્મક પુષ્ટિભાક્તિ ઇલિત શ્રી રીતે બને? તે જ્ઞાનાવા “ભક્તયાચારોપદેષટા (ય)નામ કહે છે.